

MOT NYE TIDER I JAPAN

AV RAGNAR WISLØFF NILSSEN

Det store japanske rike som fra fire øyer vokste til et uhyre keiserrike som strakte seg over store deler av Stillehavet og Øst-Asia, er ikke mer. I dag er Japan ikke større enn det var før Meji-perioden — fire øyer. Nippons sønner — de uovervinnelige fra Soloppgangens Land, ledet av Solgudinnens ætling: keiseren — er blitt slått militært, ja har måttet overgi seg betingelsesløst.

Japan har betalt dyrt for sin imperialistiske erobringsspolitikk. Selv i dag — 4½ år etter krigen — bærer landet tydelig preg av et krigsherjet land. Hvor en reiser, griner ruinene en i møte: jernskjelletter, enslige fabrikkpiper, rustne maskindeler, nedbombede hus. Gjenreisningen foregår raskt, selv om mange av de gjenreiste hus er små og midlertidige. Det er byene som har følt krigens gru, landdistriktene har sloppet fri. Bare i Tokio ble 138 km² jevnet med jorden, 80% av Kobe ble ødelagt, og Hiroshima var som de døde by. I alt ble 2½ million hus ødelagt, og mange av kirkene ble lagt i grus. Av protestantiske kirker ble 455 ødelagt.

Ved nederlaget var det japanske folk ruinert. Derfor skrev Stanley Jones om det japanske folk at det var et folk i ruiner. Halvparten av landet og de beste råstoffkildene var tapt. Landet var nedbombet og millioner husville. Bare i Tokio var 2 938 528 mennesker uten hus. Meget dyrkbar og dyrket jord var forsømt. Bøndene manglet redskaper, gjødning, såkorn og frø. Landet manglet råstoff til fabrikkene, kull til koking, lys og varme.

Handelsflåten var redusert fra 6 300 000 tonn i 1939 til 1 360 000 tonn ved krigens slutt, og det til tross for at de bygde 3 970 000 tonn under krigen. Av den tonnasje som var reddet, var 70% bygd under krigen og derfor ikke førsteklases båter.

Finansene var ødelagt. Banker og forretninger tapte sine investe-

ringer i Manchuria, på Korea, i Nord-China og på Formosa. Til dette kom den videre ødeleggelse som foregikk ifølge overgivelse og erstatning. Alle militære anlegg skulle ødelegges, rustningsindustrien slettes ut.

Produksjonen var nede på et lavmål som i enkelte grener nærmet seg null-punktet. Folket hadde ved krigens slutt ikke mat nok, heller ikke klær nok.

Som om krigens ødeleggelser ikke var nok, satte der inn veldige ildebranner (brannslokningsvesenet var ineffektivt da en manglet materialer) og flodbølger og jordskjelv som ødela store verdier.

Selv om landet mistet mange av sine sønner og døtre under krigen, er befolkningen i sterk vekst. Folketallet i august 1949 var 82 304 924. Fødselsoverskuddet siden krigen er 4 910 033, hjemsendt fra andre land. 6 176 304, utflyttet 1 190 913 (krigsfanger og tvangsutskrevne arbeidere til krigsindustrien), i alt en nettoøkning av befolkningen på 9 875 913. Amerikanske eksperter regner med en befolkning i Japan i 1970 på minimum 99 900 000, middels tall 106 800 000 og maksimum 113 400 000. Disse folk skal bo og livnære seg på et område omtrent som Norge. Det viser oss noe av den gigantiske oppgave Japan og U.S.A. har i Japan i dag. Utviklingen i Japan avhenger meget av om de styrende makter å løse de økonomiske problemer og befolkningsproblemet.

Det var ikke bare materielt at det japanske folk var et folk i ruiner. Det de ideologisk hadde bygd på, var falt i grus. Også åndelig sett var de et folk i ruiner.

Så kom okkupasjonen. Det japanske folk ventet seg det verste. De hadde jo selv vært okkupasjonsmakt og hadde ikke regjert med mild hånd. Men folket fikk oppleve en okkupasjon som så vidt jeg kan bedømme det, er ganske enestående. Hele okkupasjonen må oppfattes som en storstilt sosial hjelpeaksjon for å få landet på fote igjen snarest mulig. Japan gikk mot nye og bedre tider. Resultatet som det foreligger i dag, er et resultat både av det store arbeid okkupasjonsmakten har nedlagt, men også av et veldisiplinert folks store anstrengelser for gjenreisning og gjenoppbygging.

La oss se litt på hvordan det japanske folk går mot nye tider.

Kort uttrykt kan vi si at nederlaget, okkupasjonen og den nye

konstitusjon har skapt et nytt Japan. Keiserens erklæring av 15. august 1945 om at krigen var tapt, sprengte myten om Japans uovervinnelighet. Den nye konstitusjon, som hadde som mål demokratiseringen av Japan, var rettet mot det gamle feudalistiske system som hadde behersket folket i mange hundre år. Militarismens makt var knekket. Zaitatsu, de mektige bank- og handelsorganisasjoner som støttet opp under militarismen, er til dels fratatt sin makt. Der er ingen adelstand mer. Keiseren har erklært at han ikke er noen guddom. Der er tenke-, tale- og trykkefrihet, og for første gang virkelig religionsfrihet. Det er like rett for kvinner som for menn. Det er lovlig for arbeiderne å organisere seg. Den super-patriarkalske ordning har iallfall teoretisk fått en knekk, men det må medgis at feudalismen er uhyre seiglivet, og demokratiseringen vil ta tid. Ved den nye jordlov er en stor del av det japanske folk blitt selveiere. Dermed er det satt en vesentlig stopper for tilgangen på lønsslaver — underbetalte fabrikkarbeidere og prostituerte. En regnet med at ca. 330 000 ungdommer fra land-distriktene ble kastet inn her pr. år.

Skal en kort summere opp den økonomiske utvikling, så bør først understrekes at det sto meget slett til ved krigens slutt. Alt hva landet hadde av ressurser, ble satt inn på ett brett i vågespillet om erobring av Østen — og Japan tapte spillet. Gjenreisningen har vært nesten eventyrlig. Det høres nesten utrolig ut at den japanske produksjon ved årsskiftet 1949/50 var oppe i 97% av hva den var før krigen med China. Inflasjonen, som satte inn etter krigen, har myndighetene klart å stanse, likeledes svartebørsen. Levestandarden er lav, men folket har fått troen og håpet tilbake.

Eksporsten som ved krigens slutt var lik null, var i 1947 33%, i 1948 41,6% og i 1949 56,7% av importen. Denne veldige fremgang skyldes Amerikas storstilte hjelp. Den viser at folket er kommet over den verste krisen, og at det er på vei framover — selv om det nok er langt igjen.

Når det gjelder den moralske side ved folkelivet klager enkelte ledende japanere over at den moralske standard etter krigen ikke er hva den var. Nøden ved krigens slutt må vel ha medvirket til dette, men det er stor fremgang også på dette område. En amerikansk dømmer som hadde vært i Persia og på Filippinene, fortalte meg at

folket i disse land var meget tyvaktige, men i Japan var hans eien-
deler tryggere enn i U.S.A. Fraterniseringen mellom okkupasjons-
troppene og de japanske kvinner er meget iøynefallende, og det ble
meddelt oss at selvmord blant unge kvinner i gifteferdig alder
var økt.

En av de gledelige ting vi fikk oppleve, var den sterke freds-
bevegelse i Japan. Denne bevegelses hovedsentrum er byen *Hiroshima*
— byen hvor atombomben falt for første gang. Ifølge de opplysnin-
ger vi fikk, led ca. 200 000 døden. Gledelig er det derfor at folket
ikke er oppsatt på hevn og hat, men arbeider ivrig for verdensfreden.
Byen *Hiroshima* kalles for fredsbyen, og bevegelsen arbeider under
mottoet: «No more *Hiroshima*».

Politisk arbeides der intenst for demokratiseringen av Japan. Det
pågår en hard kamp mellom det gamle feudalistiske system og demo-
kratiseringen. Av politiske partier har en på ytterste høyre fløy det
demokratisk-liberale parti og ytterst til venstre kommunistene. Mel-
lom disse har en det demokratiske parti, det sosialistiske parti, folkets
kooperative parti og sosialist-reformpartiet. Der skjer imidlertid sta-
dig omgrupperinger så det politiske liv preges meget av uklarhet og
uro. Det erke-konservative parti — det demokratisk-liberale — har
absolutt flertall i Parlamentet og har regjeringsmakten. Det er de
konservative som har makten i Japan, og både blant japanere og
utenlandske eksperter ble det uttalt at det var mere sannsynlig at
landet havnet i ultra-konservatisme enn i kommunisme. Det kommu-
nistiske parti fikk økt antall medlemmer i Parlamentet ved siste valg
(fra 4 til 35 av 466 medlemmer), men grunnet visse voldshandlinger
har de mistet noe av sin stilling blant folket. Demokratiseringen av
Japan er ikke så lett og vil ta sin tid. Ved en samtale med den
tidligere statsminister *Tetsu Katayama*, lederen for det sosialistiske
parti, understrekte han meget sterkt at demokratiseringen av folket
ville ta tid. Hans håp var den oppvoksende slekt. Han pekte på at
kun på kristen grunn kunne det la seg gjøre å skape et virkelig demo-
kratisk Japan. Han håpet derfor at kirkene i Europa og U.S.A. ville
hjelpe til i arbeidet, så det nye Japan kunne bygge på den kristne
kjærlighets grunn.

Det japanske skolevesen er vesentlig forandret ved den nye skole-

lov (april 1947). Det skal være 9 års tvungen skolegang, 6 års folkeskole og 3 års høgre skole. Det heter: «Alle som har barn under sin beskyttelse, skal sørge for at de får den lovbestemte skolegang.» Skolen er fri, og det er felles undervisning. Både undervisningens ordning og innhold er forandret. Før ble barna oppdradd for statens skyld — ensrettet til blind lydighet. Nå legges vekten på de demokratiske prinsipper, på respekten for den enkelte — individet — og dermed gir den grunnlag for demokratisk tenkning. Nå skal barna læres opp til å tenke selv.

Når det gjelder den religiøse situasjon, så var den under krigen preget av at staten hadde de forskjellige religionssamfunn under sin kontroll. Av alle de samfunn som eksisterte før krigen, ble de buddhistiske samlet i 28 grupper, de shintoistiske i 13 grupper og de kristne i 3 grupper.

Det var enkelte av de kristne kirker som nektet å bøye seg for staten (største delen av Den episkopale kirke, Adventistene og Holiness Church), men de aller fleste bøyd seg og ble et lydige redskap i regjeringens hånd. Pastor Koji Suzuki, Secretary of General Affairs i Enhetskirken, sier om kirkens stilling under krigen: «Etter at krigen var brutt ut, måtte alle japanere, uansett stand og stilling, stå solidarisk med staten. Så også kirkens tjenere, biskoper og prester... Kyodan (Enhetskirken) som organisasjon kunne derfor ikke gjøre noe vedtak mot krigen. Om kristendommen i det hele skulle kunne fortsette å eksistere i Japan, var det i krigsårene ikke noe annet å gjøre enn å rette seg etter statens bestemmelser. Kyodan viste derfor stor forsiktighet under krigen og unngikk å komme i konflikt med staten — i håp om bedre kår når freden kom... Våre bestrebelser gikk ut på å finne en form for samarbeid mellom kristendom og patriotisme, og også å fremme enheten innen selve Kyodan.» Som det vil fremgå var kirkens holdning svak, og den bøyd seg betingelsesløst for statens krav. Alle religionssamfunn ble tvunget inn i Great Japan Religious Patriotic Association, og de religiøse ledere måtte også være patriotiske ledere.

Statshintoismen eller Shrine-Shinto ble ikke oppfattet som noen religion, men som en nasjonalkultus som alle måtte ta del i. Keiser-tilbedelse og tilbedelse av Solgudinnen var det sentrale.

Da Japan tapte krigen betingelsesløst i august 1945, ble den religiøse situasjon helt forandret. For første gang ble der religionsfrihet i landet. Keiseren meddelte at han ikke var noen guddom, og shintoismen (Shrine-Shinto) ble opphevet som statsreligion.

Når en vet hvilken stor rolle nettopp tilbedelsen av Solgudinnen og keiserdyrkelsen har spilt ned gjennom japanernes historie, kan en lettere forstå at den nye situasjon førte til uro og forvirring. Som et uttrykk for dette kan nevnes at der siden krigen sluttet er stiftet 300 nye sekter. Også innenfor Enhetskirken ble det splittelse. Flere av kirkene trådte ut, således også Den lutherske kirke. Enhetstanken som hadde vært levende helt siden århundreskiftet og kanskje også tidligere, viste seg dog sterk idet 64% av alle protestanter fremdeles er medlemmer av Enhetskirken.

Buddhismen og shintoismen er i tilbakegang, men langt fra døde. De har ned gjennom historien hatt flere tilbakeslag og dog kommet seg opp igjen. De prøver å finne nye veier og tar i mangt etter den kristne kirke. Bl. a. oversetter de sine skrifter til mer folkelig språk. Økonomisk har alle de religiøse samfunn lidt meget. Det sier ikke så lite at 8000 templer, kirker, shrines, skoler og barmhjertighetsinstitusjoner ble ødelagt under krigen. Innenfor enkelte av de ikke-kristne religiøse samfunn er der særlig blant de yngre en bevegelse henimot kristendommen. Folket og særlig ungdommen er desillusjonert og søker et nytt idégrunnlag å bygge den enkeltes og samfunnets liv på. Det er her kirkens store sjanse i Japan ligger. En kan vanskelig tenke seg at det nye Japan kan bygge på buddhismens eller shintoismens moralske grunn, så feudalistiske og patriarkalske som disse er i sin hele oppbygging. Da må der i hvert fall skje store forandringer med disse religionene. Ungdommen søker derfor mot kommunismen eller kristendommen — for å finne Japans nye ideologiske vei.

General McArthur har aldri gjort noen hemmelighet av at han ved siden av demokratiseringen av Japan ser et kristent Japan som det store mål. Dette er bakgrunnen for hans sterke oppfordring til kirkene i U.S.A. og Europa om å ta fatt i Japan. Det japanske folk har en medfødt tilbøyelighet til å følge sterke personligheter, store ledere. Kristendommen har i dag en sterk stilling i Japan og en enestående sjanse, men kirken synes å mangle kristne personligheter som

ledere. Et eiendommelig trekk ved kristenlivet er at Japan aldri har hatt noen vekkelser av betydning innen kirken. Ved den nye åndelige situasjon som er oppstått, har kirken tatt fatt med stort alvor på evangeliseringen av Japan. Både Kyodan (Enhetskirken) og Den episkopale kirke har startet evangeliseringskampanje i stor stil. Men de mangler folk og midler. Fremtredende kristne ledere i U.S.A. og Europa er blitt invitert til Japan og har gjort et stort arbeid, således menn som Sherwood Eddy, Stanley Jones, Emil Brunner og andre. Men også ledende japanske kristne personligheter som Toyohiko Kagawa er med i kampen om den japanske folkesjel.

I denne kamp må også vi være med i bønn og arbeid. Vi må be om at den evangeliseringskampanje som allerede er i gang, må bli en virkelig folkevekkelse. Vi må be om at der innen kirken må oppstå sterke kristne personligheter som kan bli ledere for folket i denne tid. Vi må aldri glemme at hvor mange misjonærer der enn blir sendt ut, kan Japan kun evangeliseres ved japanerne selv. Og kirkens administrasjon må bli japanernes egen sak. Misjonærenes oppgave blir å hjelpe til med undervisningen av innfødte arbeidere og forkynnelse av Ordet. Dette er ingen liten oppgave. Vi norske kristne må gjøre vårt til at evangeliet kan bli brakt til Japan. Pastor Rokuro Yamachi, vise-presidenten i Den evangelisk-lutherske kirke i Japan, sendte følgende hilsen til Norge:

«Løft eders øyne og se markene, de er allerede hvite til høsten! Mange, særlig de unge, lengter etter sannheten. Det er — slik ser jeg det — en gudgitt anledning vi har i Japan i dag til å forkynne evangeliet. Men vi trenger det rene evangelium. Bare det rene evangelium kan frelse vårt folk. Det er med stor glede vi har hørt at det norske kristenfolk vil ta opp arbeid her i landet. Vi ønsker dere hjertelig velkommen. Kom over og hjelp oss!»